

اظهارنظر کارشناسی درباره:

«لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه حفظ نباتات و قرنطینه گیاهی بین دولت

جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان»

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

لایحه فوق در تاریخ ۱۳۹۵/۱۲/۷ در مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شد و در تاریخ ۱۳۹۶/۴/۱۸ در کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی با الحاق یک تبصره به ماده واحده الحاقی مورد تصویب قرار گرفت. لایحه مذکور در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۷ در صحن علنی مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده و در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۱۱ در اجرای اصل نودوچهارم قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شده است. شورای نگهبان در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۲۲ با ایراد به لایحه فوق آن را خلاف قانون اساسی و موازین شرع تشخیص داد و به مجلس شورای اسلامی جهت اصلاح عودت نمود. متعاقب ایراد شورای نگهبان، مجلس شورای اسلامی مجدداً اصلاحاتی را نسبت به مصوبه اعمال کرده است. پس از ارسال مصوبه اصلاح شده، شورای نگهبان در تاریخ ۱۳۹۶/۹/۸ مجدداً بیان داشته که یکی از ایرادات همچنان پابرجا است و مصوبه را به مجلس شورای اسلامی اعاده نموده است. در این گزارش مصوبه کمیسیون در جهت رفع ایراد مذکور مورد بررسی قرار می‌گیرد.

مخصوص صحن علنی

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال دوم

شماره ثبت:

۲۴۱

شماره چاپ:

۷۷۹

تاریخ چاپ:

۱۳۹۶/۱۰/۱۲

ایراد شورای نگهبان

شورای محترم نگهبان در نظریه خود مورخ ۱۳۹۶/۹/۸ بیان داشته که یکی از ایرادهای سابق همچنان پابرجا است و نظر خود را این‌گونه ابراز نموده است:

معاونت پژوهش‌های
سیاسی - حقوقی
دفتر: مطالعات حقوقی

در بند «۳» ماده (۴)، با توجه به اینکه اصلاحی به عمل نیامده ایراد سابق این شورا کماکان به قوت خود باقی است.

ایراد قبلی شورا نسبت به مصوبه مجلس به قرار زیر است:

مشخصات گزارش

در بند «۳» ماده (۴)، اطلاق معدوم کردن محموله نسبت به مواردی که مالک راضی به این امر نیست و

ضرورتی نیز وجود ندارد، خلاف موازین شرع شناخته شد.

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۵۳۴۰-۳

ایراد شورای نگهبان درحالی مطرح شده است که مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۸/۲ خود

در راستای رفع ایراد شورای محترم نگهبان، عبارت زیر را به‌عنوان تبصره‌ای به مصوبه اضافه کرده است. اصلاح به عمل آمده به قرار زیر است:

تاریخ انتشار:

۱۳۹۶/۱۰/۲۴

«برای معدوم نمودن محموله‌های موضوع بند «۳» ماده (۴) این موافقتنامه، توافق طرفین و رعایت قوانین

حفظ نباتات الزامی است.»

البته پس از ایراد مجدد شورای نگهبان، کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۸/۲۴، بر مصوبه اول خود یعنی اصل لایحه، اصرار نموده است. عبارت اصراری به نحوی انشا شده که گویا کمیسیون از اصلاح به عمل آمده در جلسه ۱۳۹۶/۷/۳۰ خود صرفنظر کرده است.

در راستای بررسی موضوعی که نسبت به آن ایراد گرفته شده است باید گفت، که پذیرش صلاحیت نسبت به تخییر بین آفت‌زدایی، مرجوع نمودن یا معدوم نمودن محموله به نوعی است که خود گویای ضرورت می‌باشد. یعنی بازرسان محموله بعد از بازرسی و اتخاذ اقدامات ذیربط حسب مورد و بنابه صلاحدید فنی در صورتی که ضروری تشخیص دهند به ترتیب مقرر در بند «۳» ماده (۴) ابتدا به آفت‌زدایی، سپس نسبت به مرجوع نمودن و در نهایت نسبت به معدوم کردن محموله مبادرت خواهند نمود. این عبارت به این معناست که در زمانی که معدوم کردن محموله مبادرت خواهند نمود که به لحاظ فنی راهکاری غیر از آن در دسترس نباشد. ایراد شورای محترم نگهبان بر امکان معدوم کردن محموله است و نه آفت‌زدایی یا مرجوع نمودن آن. همان‌گونه که توضیح داده شد از آنجا که معدوم نمودن علی‌الاصول در وضعیتی که راهکار دیگری ممکن نباشد اتفاق خواهد افتاد و از آن رو که این وجه از موضوع با بهداشت عمومی ارتباط می‌یابد که در موارد ضروری باید در اسرع وقت و بلادرنگ درخصوص آن تصمیم اتخاذ شود، دو طرف متعاقد این ماده را در این چارچوب پذیرفته‌اند. در عین حال بنابر عمومات حقوقی در صورتی که مقام ذیصلاح خارج از حدود صلاحیت یا بدون در نظر گرفتن ضرورت به معدوم نمودن محموله اقدام نماید مالک محموله می‌تواند نسبت به دادخواهی و دریافت خسارت اقدام کند. از این رو حق مالکانه، مالک محموله که مورد نظر شورای نگهبان بوده در این موافقتنامه نادیده انگاشته نشده است. بنابراین به نظر می‌رسد ایراد شورای نگهبان ناشی از ابهام عبارت‌پردازی در این بند از ماده (۴) بوده است که به نظر می‌رسد می‌توان با درج قیدی ذیل ماده واحده این ایراد را برطرف نمود.

نتیجه‌گیری

ایراد شورای محترم نگهبان درخصوص لزوم کسب رضایت مالک در مواردی است که معدوم نمودن محموله ضرورت ندارد. از آنجا که علی‌الاصول با توجه به متن بند «۳» ماده (۴)، مقام ذیصلاح حسب مورد و با نظر به ضرورت نسبت به آفت‌زدایی، مرجوع نمودن محموله یا معدوم نمودن آن تصمیم خواهد گرفت و با توجه به عمومات حقوقی در صورت اتخاذ تصمیم خارج از صلاحیت و بدون در نظر گرفتن ضرورت توسط آن مقام، حق دادخواهی و جبران ضرر برای صاحب محموله معدومه منتفی نیست به نظر می‌رسد بتوان با درج متن زیر در ماده واحده تصویب موافقتنامه، ایراد شورای محترم نگهبان را برطرف کرد؛ لذا متن زیر مطابق تشریفات مقرر در قانون آیین‌نامه داخلی (از جمله ارجاع مجدد به کمیسیون یا پذیرش پیشنهاد جدید) جهت درج در ماده واحده مورد پیشنهاد است: «در اجرای بند «۳» ماده (۴)، مقام ذیصلاح بنابه ضرورت، حسب مورد و با اولویت نسبت به آفت‌زدایی، مرجوع نمودن یا معدوم کردن محموله اقدام خواهد کرد».

